

Txema Montero durant una roda de premsa

/ Arxiu

Drets humans a Euskadi

L'advocat Txema Montero, reconegut com un dels juristes més prestigiosos a Euskadi, es mostra taxatiu, al llarg d'aquesta entrevista, pel que fa a la tensa situació que viu el seu país, i n'analitza, també, algunes de les causes.

FÍLMA NICOLÁS

Txema Montero és el president de la Comissió de Drets Humans del Col·legi d'Advocats de Bilbao. Ha intervingut en molts dels casos més apassionants dels darrers anys, sempre al costat de les organitzacions nacionalistes més radicals i de les associacions en defensa dels drets humans.

Aquest home seriós, encara jove, dirigeix avui l'acusació particular en el procés per l'assassinat de Santi Brouard, i porta la demanda de legalització de la coalició Herri Batasuna, una llarga batalla legal que dura ja més de tres anys.

Pel seu treball professional, Montero és una de les persones que millor poden parlar sobre la situació actual dels drets humans a

Euskadi, un dels temes més controvertits a què s'enfronten, sovint, els representants de l'Estat espanyol en aquell país i les forces polítiques basques.

—**Pregunta:** *¿Quins són els drets humans més freqüentment violats a Euskadi?*

—**Resposta:** Segons els informes de què disposem, els drets estadísticament més violats a Euskadi són

els relacionats amb la seguretat personal, la inviolabilitat del domicili i la integritat física, en les formes o tipus delictius dels arrests injustificats, seguint la tècnica de la *redada*; allò que són, segons el nostre Codi Penal, «detencions il·legals», «violacions de domicili» i tortures o maltractaments inhumans i degradants. Això es el producte de l'aplicació d'una llei, en principi excepcional, com és la Llei Antiterrorista, sobre un col·lectiu ingent de ciutadans bascos.

Hem recollit una sèrie d'estudis que ens demostren que, des de l'any 1978, en què es començà a aplicar aquesta llei, han estat prop d'11.000 els ciutadans d'Euskadi que n'han

patit les conseqüències. Si tenim en compte que el col·lectiu de bascos del Sud, pertanyents a l'Estat espanyol, és de dos milions i mig de persones, resulta que un de cada dos-cents vint-i-cinc ciutadans bascos ha estat detingut, almenys una vegada, sota la Llei Antiterrorista. Un informe recent del govern basc afirmava que un de cada nou bascos coneix, dins del seu cercle familiar o entre les seues amistats més íntimes, algú que ha estat detingut, i un de cada tretze, algú que ha estat torturat.

—P: *¿Quina mena de solucions jurídiques creus que podrien aplicar-se, per tal d'acabar amb aquesta situació?*

—R: Aquest és un problema molt greu, perquè s'entén que aquesta llei especial i excepcional és producte d'una necessitat objectiva de l'estat, que s'ha de defensar enfront dels insurgents armats, altrament anomenats terroristes. Però la qüestió és que s'ha creat una espècie de cercle viciós, en el qual l'estat perd legitimitació quan intervé d'aquesta manera tan brutal, emprant la legislació excepcional, i l'aplica als qui utilitzen la insurgència armada com a forma de lluita per a les seues reivindicacions.

Això esdevé una mena de *feed-back*, de procés de retroalimentació, que ens situa en un cercle infernal. Jo crec que la solució, des del punt de vista estrictament jurídic, seria tornar a un estat de dret en la seua plenitud, derogar tota la Llei Antiterrorista, que d'altra banda és inconstitucional, i també els tribunals especials i excepcionals, com ara l'Audiència Nacional.

Creo que al mateix temps es podrien incre-

mentar les penes en els tipus delictius de tortures. Actualment, depèn de l'habilitat del torturador que siga condemnat a una pena mínima, perquè s'entén, segons la llei vigent, que és un delictes de resultats, de manera que si el resultat de la tortura no és molt evident o molt lesiu en el detingut, la pena per al funcionari és molt baixa.

D'altres mesures importants que caldria prendre són, per exemple, que els policies i els guàrdies civils que practiquen les detencions i els interrogatoris no siguin anònims, sinó que els seus noms apareguen recollits en els atestats que

s'efectuen quan hi ha interrogatoris, i que es limite el període de detenció i incomunicació a un màxim de tres dies, que s'eliminen les observacions irregulars telefòniques i postals...

—P: *I, parlant de solucions polítiques...*

—R.: No cal dir-ho, crec que les mesures jurídiques que he enumerat tan sols podran aplicar-se quan hi haja un canvi polític important, quan els que en aquest moment creuen que no tenen cap altra alternativa de defensar els seus postulats polítics que la lluita armada, i els qui els presten suport dins de la dissidència contestatària al

sistema, troben una via per defensar els seus drets. I ací entrem en un problema d'alta política, perquè se'ns diu que aquesta via no pot ser més que la Constitució espanyola, però el fet és que la Constitució espanyola fou majoritàriament refusada pels bascos en el referèndum.

El «laberint basc» es mostra ací amb una claredat meridiana: una constitució que fou refusada a Euskadi s'imposa als bascos com a sostre màxim de les seues aspiracions. Aquesta és la base de la qüestió, el problema polític. Ara bé, les solucions jurídiques en relació a aquests problemes també han de ser acceptades.

—P: *¿Tú creus que la Constitució espanyola ofereix, tal com ha estat redactada, prou garanties per als drets humans?*

—R: Això depèn de quins drets parlem. Vull dir que, pel que fa als drets individuals, com el dret a la integritat personal, el dret a la vida, etc., la Constitució suposa un avanç innegable respecte a la situació precedent, el règim franquista. Pel que fa als drets col·lectius, la resposta és molt més dubtosa, particularment en drets com el d'associació, o el de lliure expressió.

Les associacions independentistes, com ara Herri Batasuna, el procés de legalització de la qual duc jo, no són reconegudes pel govern espanyol. Ja portem més de tres anys de plets, hem guanyat tres juís consecutius, però encara seguim lluitant per la legalització. Un altre dret col·lectiu importantíssim, com és el dret d'autodeterminació dels pobles, reconegut en la Carta de les Nacions, no és esmentat en la Constitució, i això és absolutament antidemocràtic.

La no-legalització d'Herri Batasuna és un fet ben significatiu per a Montero